

Sommeri Lauri kullõs Verioja hulinat

Kae lk 2

Avvuhinnat kiränik Häniläne umast loomingust ja elost

Kae lk 3

Kuis latsõ vanastõ kanakarja aiakraamist kavvõmbal hoiõ

Kae lk 4

Taloturupäiv Ihamarun. Minevä puulpäävä peeti Ihamarun Viia-Jaani talo man taloturupäivä. Kümmekund müüjät oll' päämidselt talokraamiga kauplõma tulnu ja ostjät liiku kah nii parasjago, et kõik aig oll' platsi pääl kümme-kund ostjat. Päävä kõrraldaja Täpsi Aivar (pildi pääl kural) selet, et turupäiv kõrraldu nigu esihindäst. «Paikligu tuutja tahtsõva umma kraami müvvä. Sai ka vallavanõmbaga arotõdus, et turgu vöi pitä külh, ku sutami mõistligu olla ja distantsi hoita.» üteltä.

Ihamaru tiiristin om perämäidsil aastil kõrraldõt ka Kõivoalutsõ laadapäivä. Mis tuust laadapääväst timahava saa? «13. piimäkuul säääl kõivõ all midägi kimmäle sünnüs.» om Täpsi Aivar optimist. «Ma arva, et nigu seo taluturuga: suuri esinejit ei tulõ, a säääl om kõivõ all ruumi kaubõlda külh.»

RAHMANI JANI
jutt ja pilt

Kalkuna Mari sääd kokko uibuaia-plaati

Muusik Kalkuna Mari sääd Viitinä kandin uman kodo-stuudion kokko vahtsõt lühküt helütsõõri «Õunaia album». «Tollõ salvõsta ma uma vana-imä pianiiino pääl ja ka välän aian. Vii taa klavõri uma talo vanna uibuaida, kon filmi-mi plaadikontsõrdi kah üles,» seletäs muusik.

«Seo projekt es olõ mul plaanin, a ku koroona tulf, sõs tekkü äkki aigu ja oll' tunnõ, et saa-i peris aidnikus naada, piä esi hindäle vahtsõ loomingulidsõ tsihi välis märkmä. Mõtõ tull nigu üts unõnägo, ettekujotus parõmbast ja helgembäst maailmast uibuhäiermide kesken. Mitmõn kultuurin omma kirs-i- ja uibuhäiermä ka luutusõ sümbol. Mu ku muusigu kohus om hoita hädä mi mõttin ja paku umilõ kullõjilõ luutust, ka rassõmbal aol. Taa plaat om ka kõnõlus edevanõmbidõga, näide täüde lännüisi ja katski lännüisi luutuisiga ja kimmäle ka katõkõnõ luudusõga – nigu inämbüs mu laulõ,» seletäs Kalkuna Mari.

Vahtsõnõ plaat om esieräline tuuperäst, et kujondus om tettü käsitüün ja tuu man om tarvitõt viläpuiõ häiermit Mari

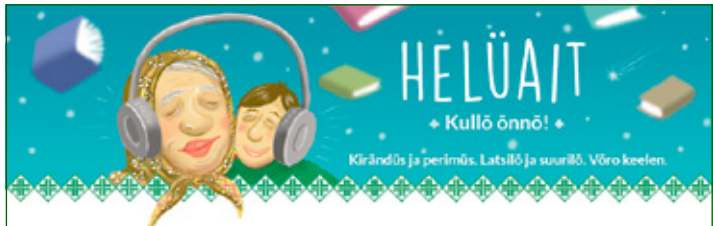
uibuaia. «Ma esi panõ kah tuu tegemisele käe külge,» lupa Kalkuna Mari. Plaatõ tetäs kimmäs ports ja perän mano inämb ei tetä. Poodin müvvä plaatõ ei plaanita, plaadi saava õnnõ nuu, kiä omma tuu Huuandja kaudu ette telnü. A huvilliidsi võrokõisi jaos om Mari märgotanu ka tõistmuudu plaadisaamist. «Olõ mõtõlnu, et ku huvvi om, sõs ma vöi piimäkuun Võromaal üte plaaditakso tiiru tetä. Nii et kirotagõ mullõ info@marikalkun.com, ku tahati plaati saia, ja ma saada oppusõ vasta.»

Rohkõmb teedüst ja mõttit saa lukõ internetist aadrõssi hooandja.ee/projekt/mari-kalkuni-ounaia-luhialbum päält.

Vahtsõliina laat jäetäs timahava är

Vahtsõliina maarahva laadu kodoleht and teedä, et timahava 20.–21. piimäkuus plaanit laat jääs är. Seo aasta olõs olnu kauplõjilõ ja ostjilõ 26. kõrd Vahtsõliina kokko tulla. Laadusõbrul tulõ nüüd uuta vahtsõt aastat: kodolehe www.maarahvalaat.ee pääl kirotõdas, et järgmäne laat tulõ 19.–20. piimäkuul 2021.

UL

Kae perrä ja kullõ:
www.helüait.ee

RAHMANI JANI PILT

Ettevõtmissõ vällämärkjä Mustmaa Ulvi Võro liina keskplatsi pääl.

Priitahtligu kõnõlõsõ suvõl umma luku umast liinast

RAHMANI JAN

«Mu liin, mu kiil» – säänest nimme kand turismi-kõrraldaja Mustmaa Ulvi vällämärgit ettevõtminõ, miä tuu seo suvi 40 priitahtlikku kõnõlõma huvilliidsilõ uman keelen umast liinast ja ummist tegemiisist. Plaan om sääne, et 13. piimäkuust kooni põimukuu lõpuni tulõ egä päiv üts kõnõlõ-ja kell 11 Võro liina keskplatsi pääle ja alostas säält umma tsõõrikäüki. Kokko tulõ niimuudu 80 päivä, ku kiäki umma luku kõnõlõs ja liina näütäs.

«Neo ei olõ peris liinaekskursiooni. Egä kõnõlõja kõnõlõs umma luku tuust, kuimuudu seo liin om timä liin.» seletäs Mustmaa Ulvi. Nii näütüses võiva kõnõlda rahvatandsja, kuis Võrolt om tandsupitto mintü, muusigu ummist läbi-elämiisist jne. Sama lugu om kõnõlõjidõ keelega: egäüts pruuu kõnõlda umma luku uman kodokeelen.

«Ega taad võro kiilt om jo egän külän esimuudu kõnõlõdu. Kiäki ei saa üteldä, et mu esä kõnõlf völsi. Mu esä kõnõlf, nigu tä kõnõlf, a tä kõnõlf vähä tõistmuudu ku 20 km edesi. Nii omgi: mu kiil tähendäs tuud, et ma kõnõlõ säänest kiilt, nigu mu kotun kõnõldi,» ütles Mustmaa Ulvi.

Et võro kiilt rohkõmb kuulda olnu

Võro kiil olfgi tuu, mille pääle mõtõldõn Ulvilõ sääne ettevõtminõ päähä karaš. «Mullõ hindäle võro kiil hirmsahe miildüs. Mu meelest om taa mõnus ja makus ja võru keelen om veidikene huumorit, nalla seen. Taha, et nuu, kel huvi, saanu võro kiilt rohkõmb kullõlda. Ku läämi Saarõmaalõ, olõmi väega rõõmsa, ku kuulõmi, et kiäki ütles: pöder krõbistas pöösas. A ku inemine Võromaalõ tulõ, sis niisama tä võro kiilt väega ei kuulõ, ku tä just Veeroja Eda suidsusanna ei trehvä. Liinapildin ja kohvikin-puutõn om taad kiilt iks väega veidü kuulda,» löüd Mustmaa Ulvi.

Nii märgofki Ulvi ummi tutvüidõ pääle, et kellel olnu midägi põnõvat kõnõlda, ja naas noid inemiisi läbi kõlistama. Kuigi seltskunnan om ka mõni peris giid, om inämbüs rahvast iks määndsegi muu eriala päält.

Kirriv seltskund sai kergele kokko

«Seltskund om häste kirriv ja ellu nännü. Kõik ei olõ peris liinainemise, om ka näütüses põnõvit Rõugõ inemiisi, kellel kiil häste vällä tulõ. Om kuulsid nimmi, nigu Navitrolla, Contra ja Padari Ivari, a om ka säändsit, kedä mi võiolla ei tunnõ, a kes omma kah hää jutuga ja valmis kõnõlõma. Ja määndse tiiru kiäki liina pääl tege, tuu om timä hindä plaan,» seletäs tä.

Inämbüs inemiisi, kellele Ulvi ettepanõgi tekk, olli tuuga kõrraga häämeelega peri. «Ku ma taad punti kokku ai, sis olf hää tunnõ, ku inemise ütlivä: «Muiduki, teemi är, kats kõrda suvõ joosul ma iks lõv-vä tuu ao!» Olf väega äge, et kõik taadõ hüpsivä. Muiduki

olf ka noid, kes ütlivä, et nä vast ei kõnõlõ nii häste ja iks ei julgu, a suurõmb jagu olli kõrraga nõun. Mul hindäl olf kah põnnõv: ku ma vahtsõ inemisega kõnõli, sai jäl positiivse laksu.»

Küläliisile ja uma liina rahvalõ kah

Nii omgi pundin 40 inemist, kes egäüts suvõ joosul kats kõrda Võro liinast, Võromaa-st ja ummist tegemiisist kõnõlõma omma lubanu tulla. Kullõjis oodõtas nii Võromaa küläliidsi ku ka uma kandi rahvast. Kullõjilõ omma ekskursiooni massulda, a ku kiäki taht ja väega miildüs, sis vöi ka kõnõlõjalõ juutraha anda.

«Rikkas mi seoga ütski ei saa, a kullõja võiva visata rahakõsõ vai paar. Ma olõ nännü vällämaal säändsit asju, et *trip for tip*: juutraha iist liinatuur. Tuu olf kah üts asi, kost ma seo mõttõ sai. A periselt om taa iks puhtalt vabatahtlikkusõ projekt,» kõnõlõs hulga vällämaal ümbre hulknu Mustmaa Ulvi.

M Ä R G O T U S

Kuusõossõ pääl pikutõllõn om hää kullõlda, kuis keväjäne Verioja hulisõs...

Verioja kevväi

SOMMERI LAURI,
kiränik

müüdä üle oja vai kaet sammõldunuid kaldit, sõs tunnõt, et om kotussit, kohe inemist ei olõ ilman vaia olnu. Vesi om suurõp meistri, liiv lihtsap ja sammõl säädsäp. Puu tiidvä esi, kuna, kohe ja kuis maaha sata.

Hindäette vai sõbraga om säääl hää vaiklik kävvü. A keväjäne ilo om oja man õks tütre-ga olnu. Kõik taa kandi latsõ omma oja veeren mängnü. No om timä kõrd.

Kõgõpäält olf kallas kimmäs ja kelts sulamalda. Lummõ es olõ, tuuperäst olõ-s ka vett nii pallo, a üle oja pääsemine lää-s sõskina lihtsäle. Tullf kävvü ja kaia, kost saanu hüpätä ja koh tõnõ perv vastavõtlik olnu. Ja edimält mi es pääski üle. Kai-mi õnnõ, ku ilosa omma kitsõ ja põdra vana jäle säääl kaldõl.

Tõsõkõrra olf vesi madalap ja julgõ latskõno karaš üle, mul olf taa asi nigunii lihtsäp. Sääne ülepääsemine om nigu

Julgõ latskõnõ karaš üle Verioja.

ette omma võttanu. Alasi tükis jäämä kappõ ja suhvlide sisse asju, medä mõtsa visada ei olõ tahtunu, aga medä kõkõ hoita kah ei saa. Nuid kirju ja kaartõ om nüüd aigu sorti ja uuvõstõ lukõ, selle et mea tan telekangi nii vääga vahti om, ku vahtsõid saatõid veidü tulõ. Kõkkõ vast ei peaki hoitma, ja ku vana teatri-kava ja muu lihtsamb kraam vällä sorti, jääs suhvlide peris pallu vajalikk ruumi.

Üts vanaprova kõnõlf, kuis tä umalõ noorõpõlvõ tutvalõ ilusa kingituse tekk, ku lõuse üles timä mitukümmend aastaiga tagasi saatõd kirja ja no taalõ saaf. Tuul konagitsõl kirutajal olf nuid maailmadu hää lukõ, tunnisf, et ta esi kah enämb kõkkõ es mäleta, kon noorõn käünü ja medä tennü. Nuu kirja olli nüüd nigu pääväraamadu iist.

vahtsõ ilmajao lõudmine, kon om Rüüvlikuup ja üts tõnõ müür. Lättit ja lumpõ ja ildapa kevjä suur massahainu täüs mäekallõ.

Ja päält tuud naas laivu ujo-taminõ. Säänest ammõtiti võinu pitä hummogust õdaguni. Oja juusk üüse ni päivä ja ossakõisi ja muud kraami jakkus lõpmalda aos. Mõnikõrd käü võigõlus ja tõnõkõrd tetäs peris esivärki laivu. Hainaga põimitu omma taimõtoidulaiva ja paiukoorõst omma lustisõidulaiva. Mõnõlõ om huiussit üten pantu. Majaja jürätü jämme jupi omma aurigu. Ja ku läät kaema, kuis tuul laivastikul lätt säääl käänelõdsõ oja pääl, sõs tokikõnõ piät kõgõ üten olõma.

Peräkõrd olf vesi joba niipallo lämmi, õt Liidi sai pallidõ jalguga sisen kävvü ja muahaudu pääl mulista. Veriojakõnõ om jo liiva ja savi põhaga. Ei olõ tan viil midägi terävät nännü, kuki kongina vast õks om mõni oss, miä om voolu ja majajidõ puult silles ja ümärigus tegemäldä. Majaja säädvä ummi tammõ ja suurõ-vii lahkva naid, tuu asi käü kõrdapiten. Mullõ miildüse njoo tammi kimmähe rohkõp ku inämbüs liina arhitektuuri.

Esi mi teimi kuusistuhe mõtsapäävä aus üte onnikõsõ. Sügüsetse tormi olli kats kuust pikäle pandnu õkva nii, õt olf hää taha pääle ossõst katustetä. Tullf vällä nigu mõtsavelju vai muistsidõ inemiisi uma. Säääl kuusõossõ pääl pikutõllõn saat kullõlda, kuis Verioja hulisõs...

Aga siski om imelik kullõlda, ku suurõmba otsustamisõigõsõga inemise arvama tükise, nigu olõs põra võimalik taast riigikõrrast eelmiste tagasi minnä, muiduki mõnõ kotsi päält ja mõnõs aos. No kost tullf sääne imelik mõtõ, et sügüselst võit koolilatsi saaki koristama saata? Kiä saat, kohe, määntse eräettevõtja manu, määntse kaubaga ja määntse säädüsega? Et mi olõmi nigu üte poolõ päält kapitalismin, aga sis äkki läämi kõrras sotsialismi tagasi. Kae sis võisõ latsi kompvegiraha iist ega ilma-ga ja peris pikäs aos kolhoosi vai sovhoosi tüüle saata, aga põra ju nii tetä ei tohe. Latsõ võisõ muiduki põra kah koolivaheaol rohkõmb tüüd tetä, a tuu om jälle hoobis tõnõ asi ja tõnõ jutt.

NÕLVAKU KAIE

Pulga Jaani mõtõlus

Ellä vai mitte – tollõn om küsimus

Ma ei olõ umma passi inämb niiväega uurnu, aga umavan-nudsõ tunnõt õks är, kasvai näo perrä. Kui sis näide ilma-nagemist jutu sisen uurma nakkat, tulõ vällä kats erisugust suhtumist.

Üte ütles, et nimä määnest-ki suurõmbat tüüd ette ei võta, et nigunii elupäivi inämb pikält ei anta ja kellele sa kõik jätät vai perändät. Tävveste õigõ jutt, ainult üts asi ei klapi. Kiäki ei tiia, või-olla ülemise kõrra peremiis tege sinuga säänest nalla, et lask ellä näütüses 110-aastasõs. Midä sa sis tiit nuu 40 aastat, kas oodat kõik aig vikadimiist?

Ma esi loe hinnäst tõsõ pun-di mehes. Nuu omma umas võtnu, et elupäivi hulk ei olõ uma tetä, tuuperäst ei massa-ki vikadimehega rehkendä. Ja tuugi ei olõ peris mõttõkas, ku nakkat ütte vai tõist minekuviisi pelgämä ja timä iist hinnäst hirmsalõ hoitma. Kas sullõ saadõtas perrä vähk, autuavarii, mõni pisi-lanõ vai ütläs sisemine pump üles – suurt vahet ei olõ. Ütläs jo vanasõnagi, et kiä piat puu-missurma kuulma, tuu ei upu.

Tuust kõgõst järgneski, et tulõ ellä nii, nigu vikadimiist ja timä käsilaisi ei olõski. Maja katus piat õks kimmäs olõma, ahu ei tohe tossu vällä laskõ, aknõ iist är sadada ja hää ollu, kui saina kah tuult läbi es lasknu. Ja maja ümbre võinu mõni lillekene kõik aig häitsedä. Mõni ohtlik vai üleaarunõ puu tullu kah maha võtta. Ja kohe vaja, sinnä tulõ puid manu istutada.

Mul om timahava joba 200 kuusõistikut maha pantu, terve talv om võssa maha võetu ja jämmemb kraam riita pantu. Aiakraam om ka suurõlt jaolt maan. Kui suvõl perrä tultas, küll kiäki karduli üles võtt. Ja palgi ei jää kah lõikamada, ku aig käen.

Ütesõnaga, niikaua, ku tulõ ellä, niikaua tulõ vajaliku asja är tetä. Kui mõnda asja esi peris häste ei jõvva, tulõ mõtõlda, kedä appi kutsu. Sääne omgi elu ja säändsens tä ilmselt ka jääs. Sääne olf tä innembä kah ja hätä ei olõ midägi.

Pass om tõnõ asi, tuud piat aig-aolt vahetama. Ellu vaheta om ilmvõimatu.

Nii et lasõmi kävvü ja kul-lõmi üte kõrvaga raadiot, miä tuu arvas.

PULGA JAAN

Kasvumaja

Täämbä panõ ma siiä pildi umast kasvumajast. Ja õga midägi muud üteldä olõki-i. Kaemi no, miä edesi saa.

RAHMANI JAN,
Uma Lehe päätoimõndaja

UMALEHT

Tulõ vällä egä katõ nädäli takast neläpäävä.

Toimõndusõ aadrõs: Tartu 48, 65609, Võro liin

E-post: info@umaleht.ee, tel 78 222 21

Kodoleht: umaleht.ee

Molovihk: facebook.com/umaleht

Päätoimõndaja: Jan Rahman, tel 56 922 841
jan@umaleht.ee

Abitoimõndaja: Kaile Kabun, info@umaleht.ee

Keeletoimõndaja: Laivi Org, laivior@gmail.com

Latsinuka toimõndaja: Mariko Faster,
latsinukk@umaleht.ee

Uma Lehe toimõndusõ kolleegium:
Tiia Allas, Külli Eichenbaum,
Aapo Ilves, Kaido Kama,
Ülle Kauksi, Rainer Kuuba,
Evar Saar.

Välläandja: SA Kultuurileht, kl.ee

Tellmine: Express Post AS, tellimine.ee, tel 617 7717

Tenokiri

Tuhat teno konkursi kõrraldajilõ!

AIGU OM....

...et aolehti kaia,

...et Umma Lehte lukõ,

...et näpotüüd nokitseda,

...et sõbralõ kingikotti kõpitsõda,

...et kõnõtraati piten sõbra

murõ är kullõlda,

...et sõbralõ kasvai tsipakõisi

rõõmõ kõnõlda,

...et elo üle perrä mõtõlda,

...et tähtsä asä avvu sisse nõsta.

Tuhat teno käsitüükonsursi «Aigu om» kõrraldajilõ säändse hää plaani iist säändsels aol. «Õkva kümnehe,» ütelnü vibulaskja.

Erilidselt tennämi Oja Vilvet, kiä võtsõ vaivas Taŋna Võro seldsi käsitüünaisi tüü pakiautumaadist vällä võtta ja konkursinäütüsele üles säädi.

MÜÜRSEPA KÜLLI
Taŋna Võro seldsist

Tüü õks inemise päst!

Ku umal aol koolilatsi keväje ja sügüse kolhoosi vai sovhoosi tüüle aeti, tõnõkõrd mitmas nädälis, sis olf meil kommõ hauku, et tüü jo tegegi ahvist inemise. Arvada om, et ahv jääs õks ahvis, tekke, mea taht, aga tuu om küll õigus, et inemise päst igävisest ja hullõst mõttõist tüü.

See keväje, ku taa elu meil sääne om, nigu om, otsva kõik, kiä vähägi saava, henele pendreide kaibmist ja külvmist ja istutamist. Nuu, kiä müügis taimi kasvatasõ, ütläse kah, et säänest haardmist ei olõ varõmb ollu. Vaivalt, et kõik no tuud arvasõ, et henele nii terve aasta söögi jõuat kasvata, aga inemisel om vaia medägi tetä, ja ku liinan liiku ei tohe ja vääga pallu inemise

ka tüüldä omma, sis omgi kõkõ paremb mulla sisen tsungi. Kul-lõts tsirgulaulu ja nuusutat lille ja värske haina lõhna ja proovit henele selges tetä, et kõik ei olõki nii hull, nigu vahel paistus.

Üts veidü nallakas maania om põra kannu võtmine. Kana om õks elläv asi, tuud ei saa keväjelt aida külvä ja sügüse üles võtta. No muiduki saat, aga kas om illus nuur munõja kanakõnõ sügüse jo patta panda, selle et taad talvõl kongi hoita ei olõ. Ja nii, nigu vabariigi tollõn es saa nuu, kelle käest Venne võim konagi talu ärä võtf, sinnä tagasi marssi, nii et eläje viil laudan ja vili nurmõ pääl, ei saa praegutsõ keskiallitse kah kuigi tagasi tuud aigu, kus esäl-imäl vai vanavanõmbõil laut eläjeid täüs olf ja kana nigu esihendäst kah muru pääl ringi jaluti. Nüüd tulõ

kana-aid rebäste vasta sügävält maa sisse kaiba ja päält kah katta, selle et kost tuu haugas süvvä saa...

Nii et mis tetä, maainemist võiva nuu, kel elämine ja tüü enämb aastõid maal ei olõ, põra enämbüisi rohkõmb nigu mängi, aga suur asi om tuugi. Selle et tii mis tahat, ei harinõ mi pääväst päivä niisama vahtma, pil-li tinistämä ja tandsma, ku siin maal õks tuu jaos om kõik aig vaiva nätt, et tarõ lämmi ja süük laua pääl olõs. Suurt elumuutust ei julgu pallu niisama tetä, aga kiä tege, tuu om kitmist väärt. Nigu tuu Põlva kandi nuur ja tragi naanõ, kiä ilusalongist lauta lehmä nüsuma läts, olkõ no, et uus tüü õks rassõ küll.

Üts tüü om viil, mea vanõmba inemise, kiä enämb pendreid kaiba ei jovva, no rohkõmb

Kanakarussõ

PATTE MAIMU

Tull mul miilde üts suvi, kona mi sõsaraga kannu pedi hoitma. Joba varra keväje kävve kana õks aiamaa pääl sapitsõman. Tuul aol väetadi aiakraami õigõ väega, tuuperäst kasvi säääl hää maa pääl liimikide tõttu ilusa kapsta ja ronguli. Kana tahtsõ neid hullustõ, aga mi pedi neid säält är ajama. Mi olli maru tragi kannu vit-saga ja kõva helüga aiast väl-lä ajama. Algusõn saisõmigi aiamulgu iin, aga meil oll ka muud tegemist: tull kävvü kassipoigõ kaeman, kas nuu tissi söövä; tull kaia, kas ojan vett kah om, et säält läbi käv-vü; ja viil pallu muud. Aga vahel hõigaš vanaimä, kiä põl-lõga tull riida manu hao per-rä: «Latsõ, kos kana omma?!» Kos nä muial õks olli ku hüä mullatsõ pindre pääl. Suvõl oll vällän miildüv olõminõ, pallidõ jalguga noorõ haina si-sen, kos oll juuskmist lõpmal-da säitsmeaastaisil latsil, kel vana sitsikleidi sällän.

Tuul aol pidimi kannu per-rä kaema, a ka kikka üle va-litsõma. Sügüses kasvi ütele kikkalõ nuuri kikkid ka manu, sis tull näide kaklust vitsaga õiõndada. Kikas häbemäldä aeli kannu takan ja tutsuf näid muru pääl – tuu oll suur üle-kohus. Nii mi lätsimigi kanulõ appi, et kikkalõ tappa anda, olguki et tuu umma kurjust mi pääl küüdsiga näüdas. Õigus

REIMANNI HILDEGARDI TSEHKENDÜS

pedi olõma ja mi ollimi kohtuni-ku. Juussõmi vitsaga kikkal takan ja rüüksemi: «Kikaaas, kika-aaas, egävene sindrinahk!» Es saa mi kikas kätte, tuu juuskõ ja hüpäs aia otsa, lehvit tsiibu ja kirkse kõva helüga nigu sõa-passun, tä oll nigu mi vainlanõ. Tulõmusõs oll vähämb munnõ.

Kesksuvõs oll aiakraam suurõs kasunu, kannu es pea nii pallu vahtma. Sis algu tõistsugunõ lugu. Mõnõ vanõmba kana lõpõ-ti munõmisõ, naksi kloksma ja haudma. Istsõ muudku pesä pääl,

nigu olõssi pojaimä, es lasõ tõisi munõmagi. Ku murul kävve, sis hoitsõ tsiibu lakja ja tekse muud-ku kloks-kloks-kloks. Näile mää-räti kah karistus. Mamma võtsõ haudva kana, tsusaš tä kõtualudsõ vette ja kõütse ütte jalga müüdä läve lähküle aialipi külge kinni. Tä pedi õdakuni säääl olõma. Tuu oll meile ummamuudu uudis. Ütlimi mammalõ, et tuu ja tuu kana jäl havvus. Suurõmba haud-ja olliva valgõ ja tedrekese värvi. Mamma arvas, et ega tuu õks ei avita munõmisõl, aga mi ollimi

OLESKI VILLEM

Kiusaja karistaminõ

65 aastat tagasi käve ma 4-klassilidsõh algkoolih. Koo-lih umavahelist takahkiusamist ja narmist es olõ, vällä arvatu üts Nikolai-nimeline, istmajää-nü, meist hulga vanõmb.

Ku mængsemi rahvastõ palli, sis pelksimi tedä. Tä lei palli nii kõvva, et mõni lats nakaš õkva ikma. Millegipäräst kiusaš Nikolai esieranis mu naabri-poissi Jaaku. Ütskõrd lätš Jaak välävetu istma «suurõlõ asä-

lõ». Nikolai kussi väläst läbi katskidsõ aknõ Jaagulõ pääle. Jaak tulle vetsust vällä, nõrof kusõst, a ikma es nakka ja op-pajalõ kaibama es lää.

Peräst tunnõ kodotii pääl pei-mi plaani, et nii taad asja jättä ei või. Kavva tä kiusas vähämb-bit. Otsustimi Nikolailõ tappa anda. Heldur olle iistvidäjä. Järgmädsel pääväl saiõ Heldur ülejäänü poisi kah kampa. Pää-le tunnõ pandsõmi nigu hari-likult rõivilõ. Osa poissõ lätši väläkoridori, jäivä sinnä uut-

ma. Nikolai pandsõ sälgä uma lambanahast kaska ja astsõ uhkõl muigõl klassiussõst väl-lä. Heldur hõigaš: «Nüüd!» Mi hüpsmi kõik kõrraga Nikolailõ sälgä. Timä rapuf hinnäst kõrra ja mi pudõnimi nigu herne lak-ja. Nikolai olle õks väega tukõv poiss.

Seo olle ka Nikolai viimäne koolipäiv. Rohkõmb tä koolih es käü, saiõ autujuhilua ja tiin-se leibä autujuhina.

Kiä saa havvõ kätte – poiskõnõ, vanamiis vai nuurmiis?
Vastussit oodami ildambalt 28. seo kuu pääväs.

SAARÕ EVARI TSEHKENDÜS

Latsilõ

Vastus saada'
üte nädäli joosul
meiliaadrõssi pääle
latsinukk@umaleht.ee
vai postiga:
Uma Leht,
Tartu 48,
65609 Võro.

Vastussõ mano panõ'
kirja uma nimi, vannus
ja kimmähe ka
postiaadrõs.

Vastajidõ vaihõl
loositas vällä
võrokeelitsit
latsiraamatit vai plaatõ.

Latsinukka tugõva'
Võro instituut
ja Võro selts VKKF.

Minevä kõrra vastus:
HÄITSEMÄ

Avvohinna saa
HEINMETSA HUGO (9)
Häätaro küläst.

korgõ kohtuniku. Võtsõmi lõu-na aigu hende meelest haudva kana, kõütsemi jalga müüdä aia viirde kinni. Kaimi sis uhku-sõga päält, kuis neli kanna oll kinni kõüdetü. Oll hainaaig ja kellelgi es olõ meid aigu vahti. Kana es püsti säääl tassa, tsipli ja kaaguti. A mis nä sis ei munõ ja kloksva – jäi meile õigus pää-le. Kana aga tahtsõva hoobis süvvä ja juvva, üts oll hirmuga aia manu ka munõnu. Ku immä kõõgin es olõ, võtsõmi lupa küsumädä peoga nurmikust vähäkese värsket kohupiimä ja andsõmi tuud kanulõ. Terä olli kavvõn aidan, sinnä es nakka minemä. Peräst imä imest, kuis taad kohupiimä seokõrd nii vähä tettüs sai...

Sis juhtu papa konnust kodu tulõma, kaiõ kohtuotsust ja kārāf: «Mis taa no tähendäs, kana ei saa süvvä egä juvva? Laskõ õkva valla!» Mi vasta, et nä ei viisi munnõ. Papa ütelf meile sis pahatsõlt: «Seo om kannu piinaminõ, võtkõ õkva valla! Kas ti tahat Jumala luudut ümbre muuta! Kaegõ, ku ma teid hinnäst õigõ jalga müüdä kablaga kinni kõüdä, kas sis om hää olla?!» A mi ol-limi kõgõst väsinü ja nällätse. Imä andsõ meile tükü karaskit ja ütelf: «Karask aja kargama.»

Tuuga lõppi mi kafussõ-põli – kikka vitsutaminõ ja kannu vangistaminõ. Hoopis latsõ olli halva, mitte kana. Järgmädsel suvõl ollimi joba targõmba.

Maolda nali

Mõni nali om nii maolda, et aja peris naardma. Toimõndaja om üte säänd-se siia vällä valinu.

Ullimaja basseinin

Ullimajan saa eriolokõrd läbi ja «kliendi» lastas jälki bassei-ni. Nuu hüppäse korgõst tor-nist pää iin basseini. Üte käest küsütäs, kuis miildüs.

«Maru hää om. A hummõn om viil parõmb, sis lastas vesi kah sisse!» rõõmustas «klient».

Parm tsuskas

Nalapildiga tsuskas ütiskunda mõnõst hellembäst kotussõst
Rõugõ Rebäse külä miis VARUSTINI ANDRES, tunnõt ka nimega PARM.

Tossu Tilda pajatus

Kuis Korea sõda läbi sai

Lubasi minevä kõrra umast kařankäümisest pajata. Tuu oll sis, ku imä otsust majapidämis-te lehmä võtta. Kařamaa jäi kodo lähküle turbasuu viirde. Läbi turbasuu sai liinast kah tulla, nii oll säääl vahel inemiisi liikman.

Ütskõrd näi rata pite tulõman nuurt miist. Tä näkk minno kah, jäi saisma ja naaš sis üle mättide hüpelden mu poolõ tulõma. Välimäne karman timä puusa pääl hüpef nalakalõ ütlen.

Ku miis mu mano jõudsõ, võtsõ tä säält karmanist paprõ, kohe oll midägi piinün kirän kirotõt. Tsusaš mullõ pleiad-si peio ja kässe kirotat allkirä Korea sõa lõpõtamisõs. Tahtsõ küssü, kon tuud koera sõta pee-täs, a võti paprõ vasta ja kiroti ilosa koolilatsõ käekiräga uma nime. Rohkõmb üttegi tõist nimme säääl es olõki.

Oll 1951. aasta suvi, ma olli lõpõtanu tõõsõ klassi. Korea sõda käve aastil 1950–1953. Ku suur mu osa sõa lõpõtamisõn oll, tuud ma tiidä es saaki.

TOSSU TILDA

Muda Mari pajatus

Ildas jäänü kara-laskmisõpäiv

Ma kuuli raadiost, et mi riigi eräline sais lõppi är nii, et edimäne harilik päiv oll iis-päävä. A vanast aost om jo tiidä, et iispäiv om halv päiv. Iispäivilde es tetä tähtsit tõid, es alostõda üttegi pikembät tüüd. Eski kařalaskmisõpäiv tougati edesi, ku tuu trehväs iispäiv olõma.

Ku nüüd inemise kařaga vallaõ päsese, sõs piässi näid ka nõidusõga kaitsma nigu

eläjit pääle pikkä talvõ. Et elä-jä püsüssi terve, häste siginesi ja soe külge ei tulõssi, tõm-mati näile otsa ette tõrvaga ristimärk.

A ega kařa juht vai kařus es päse kah niisama. Kafussilõ valõti vett kaala ja anti keedet muna karmanihe. Ma tahassi külh, et telekast tulõssi viil üts pressikonvõrents, koh lõpus kõik aokiränigu katõ mitre ta-kast pääministrile pangiga vett kaala viskasõ.

MUDA MARI

Telli Uma Leht!

6 kuud – 6 €, 12 kuud – 12 €,
e-ärvõ püsिमassuleping 0.85 € kuun.

Telli saa ExpressPostist:
tellimine.ee/umaleht
tel 617 7717